

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds H. Amelink, Lekdijk 82 b, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

En toch.....

★ Taalwegen

„Ik heb van mijn vader een dubbel gekregen“, deelde de kleine Margit ons triomfantelijk mee. Het duurde even voordat de zin van deze apocriefe tekst tot ons doordrong. Klaarblijkelijk had zij ons onvermogen door. Onmiddellijk paste zij het trucje toe, waarmee wij in den vreemde ons in het nederlands verstaanbaar trachten te maken: ze herhaalde de tekst, nu op luidere toon en duidelijk scanderend.

't Begrip brak inderdaad door: een kostbaar muntstuk was haar ten deel gevallen. Dat grote mensen het verkleinwoord gebruiken, kon zij ook niet weten: begrip van devaluatie dringt pas op later leeftijd door. Zij zag haar bezit nog met grote ogen aan. Terecht: is een dubbeltje niet een dubbele stuiver?

De archaeologen van de toekomst wacht een moeilijk karwei, als zij aan de hand van stuivers onze geschiedenis willen reconstrueren. Leven we momenteel in het bronzen tijdvak — dat werd voorafgegaan door een nikkelen en zinken. Daarvoor was 't een nikkel en dan belanden we in de zilveren eeuw. De eeuw waarin zelfs de stuivertjes van zilver waren: klein, fijn en rond. Kleiner nog, natuurlijk, dan de dubbeltjes. Zó klein, dat ze geschikt waren voor het Leger des Heils.

Heette het niet, dat dit Leger een evangelie beleed dat je op een stuivertje kon schrijven?

't Zal meegevallen zijn. Maar om bij dat beeld te blijven: dan is **Jes. 30** een dubbel stuivertje. Israëls wel (vs 18) en wee (vs 1) staan er kort en goed in opgetekend.

★ Dwaalwegen

We schrijven de tijd van Hizkia. Ergens tussen 705 en 701 vóór Christus.

Israël is schatplichtig aan Assyrië, precies als zoveel andere volkeren.

Wanneer Assyrië's koning, Sargon, sterft, grijpen die vazallen hun kans.

Merodach-Beladan van Babel. Maar ook Hizkia van Juda.

Op zijn beurt tracht hij nu een coalitie te vormen tegen Sanherib, Sargons zoon en opvolger. Om te slagen wil hij zich verzekeren van Egypte's hulp, ook al op aandringen van Jeruzalems edelen. Zo hoopt hij de grootmachten aan de uiteinden van zijn rijk tegen elkaar uit te spelen.

Voor de zoveelste keer probeert Israël de politieke situatie in de geografische ligging van Kanaän uit te buiten. Het wil het spel van politiek en diplomatie spelen zoals de koningen der andere volkeren. Alsof Israël niet een eigen, een unieke Koning heeft, gelijk de andere volken niet hebben. Alsof de Almachtige niet hun koning is.

Maar Hizkia wedt op het paard van Egypte... Paarden zullen redden — paarden in plaats van God. Profeten mogen dan al bijna overbodig in het midden brengen (31 : 3):

de egyptenaren zijn mensen en geen God,
hun paarden zijn vlees en geen geest,

't dringt al niet meer door. Moedwillig snoert men „zieners“ en „schouwers“ de mond. Men wil Gods Woord zelfs niet meer horen. God, de Heilige Israëls, kan verdwijnen, opkrassen (30 : 11).

★ Onmacht of onwil?

God krijgt zijn congé, want Israël wil prettige dingen horen. Illusies, fata morgana's — 't kan niet schelen, als 't maar aangenaam in de oren klinkt.

Alsof de profeten geen aangename dingen zouden kunnen en willen zeggen. Alsof er niet een simpele weg is naar verlossing. Een weg zonder vernedering, zonder kosten, zonder beschaming, zonder risico's (vs 1-7).

Maar Juda wil niet. Jammerlijke dwaasheid. Nu kan God geen goed doen. De Almachtige staat machteloos — zoals Jezus in Nazareth geen wonderen kon doen: vanwege hun ongelooft. Israël wil er

zelfs niet van horen.

Wie niet horen wil, moet voelen. 't Volk krijgt waar het om gevraagd heeft. Ze mogen hun diplomatieke spelletje spelen. Sanherib sluit Jeruzalem in; Israël vlucht, bezeten van angst. Een eenzame seinpaal, een verlaten banier schilderen de toestand, net als de boodschappen op de scherven van Lachis.

„Gij hebt niet gewild“: alles zit vast op de onwil van Juda. Hulp is vlakbij, voor het grijpen. God staat klaar om te helpen. Maar als niemand er prijs op stelt, kan de Almachtige er ook niets aan doen. Geen beroep doen op God slaat zijn volk met machteloosheid, maakt hen een weerloze prooi van hun vijanden.

★ Duidelijke taal

Denk niet dat God gniffelt over de ellende van Zijn volk. Hij kent geen leedvermaak, zoals mensen die gretig zeggen: o ja, dat hadden we wel gedacht. Integendeel: en toch (niet: daarom) verlangt de Here er naar u genadig te zijn en zal Hij zich verheffen (zijn rug rechten) om zich over u te ontfermen.

Dat „en toch“ tekent de hele situatie. Waar is 't wachten op? Op mensen die op Hém wachten, die naar Hém uitzien.

Ze behoeven maar een kik te geven. Al is het met tranen in de stem vanwege hun ellende — ze behoeven maar te roepen. Dan komt Hij al. Om zijn naam eer aan te doen, zijn naam: Hij is er. Hizkia behoeft de brief van Sanheribs maarschalk maar in de tempel uit te spreiden (37 : 14 v.v.) of God antwoordt al.

Al is de stad ingesloten, al staat Israël op water (der verdrukking) en brood (der benauwdheid), nog is het niet te laat.

De maarschalk meent terecht zeker te kunnen zijn van de overwinning. De stad verhongert en verdorst — daar kan zelfs Hizkia's vernuftig in de rotsen uitgehouwen watertunnel niets aan verhelpen. Alleen: hij heeft buiten Israëls waard gerekend.

★ Taal naar Gods hart

Dat mensen het zover laten komen, zover, dat ze eerst overal hulp zoeken en dan pas bij God. Zover dat ze voor hun laatste geld bondgenoten kopen en goden fabriceren van zilver en goud... En dan nog wil Hij genadig zijn. Hij staat te popelen om in te grijpen — maar je moet het Hem wel vragen. Hij wil de erkenning dat Hij God is, Koning van zijn volk. Maar dan verhoort Hij ook, en helpt.

Al te haastig zeggen wij dan ter verklaring: natuurlijk, dank zij Jezus Christus. Maar vergeet niet: Jezus' offer was Gods eigen gave — niet wij boden Hem dat zoemiddel aan, maar Hij óns. Ook die erkenning van eigen onmacht vraagt Hij.

Maar dan recht Hij ook zijn rug om in te grijpen. De zon gaat weer schijnen over een volk dat in donkerheid wandelt. Kijk, de profeten komen weer te voorschijn en wijzen de enig goede weg. Het woord fungeert weer en vindt de weg tot het hart.

Zonder spijt worden gouden en zilveren afgoden als oud vuil weggegooid. Vruchtbaarheidsgoden? Góð geeft regen en de (verwoeste) landouwen zijn bekleed met kudden, de (verwaarloosde) dalen tooien zich met koren.

Over de bezetters wordt niet eens meer gesproken — ze zijn finaal weg: hun belegeringstorens tot puin vervallen.

Het donker klaart op — de dag en nacht is het uitbundig licht, het licht van zeven dagen gebundeld op één dag. Wie het donker kent weet pas goed wat licht is, weet ook dat licht en vreugde hand in hand gaan. De vrede breekt door — vrede die herstel (vs 26) is van het gebrokene.

IN DIT NUMMER

Pagina 9

Ds E. R. Postma,
En toch...

Pagina 10

Prof. C. Veenhof,
„Van mijn hand over-
komt U dit“

Mej. C. J. Verburg,
Zwakzinnigheid

Pagina 11

Kerknieuws

Pagina 12-13

D. W. L. Milo,

Ds C. P. Plooy,
De brief van Jakobus

Pagina 15-20

Register Opbouw
9e en 10 jaargang '65-66,
'66-'67

C. VEENHOF — KAMPEN

„Van mijn hand overkomt U dit”

In verband met de wereldomvattende economische crisis die we momenteel beleven en waarvan niemand kan zeggen waarop die zal uitlopen wordt nog al eens als over een „oordeel Gods” gesproken.

Men ziet dan de situatie waarin we nu zijn beland ongeveer zo: De westerse mensheid, die van Europa en Amerika, leeft duidelijk in het „post-christelijke tijdperk”. Die mensheid heeft het eerst en het meest intensief het Evangelie ontvangen. Ze heeft in grote mate de zegen daarvan genoten. Nergens kwam het menselijke leven tot zulk een bloei als in het Westen. Het kwam onbedreigd in ieder opzicht aan de top van het leven der volkeren.

Maar de westerse mens heeft Christus de rug toegekeerd. Christus wordt in de westerse wereld graf beledigd, of, wat nog erger is, volkomen genegeerd.

En zie, dáárom komt nu het oordeel van God over het Westen. Religieus beschouwd moet daarom de economische verwarring en neergang met alles wat daaraan vast zit en daarin meekomt als een oordeel Gods worden getaxeerd.

☆☆☆

Deze vlotte redenering roept als van zelf wel een aantal vragen op.

In de eerste plaats deze: Is het niet opmerkelijk dat men over een oordeel Gods gaat spreken als de mensen er wat hun **stoffelijke levensomstandigheden** betreft wat minder florisant voorstaan? Moet niet daarbij gevraagd worden of die achteruitgang wat het materiële betreft ook een zegen kan zijn? Als geld en goed voor de mensen een **afgod** zijn geworden is het dan geen zegen als die afgod wordt stuk geslagen? Is dat dan op zijn minst niet het banen van een weg die tot een zegen leiden kan?

En daarbij komt nog wat!

Prof. Huizinga heeft er eens op gewezen dat het een bedenkelijk verschijnsel was dat de westerse mens de culturele ontaarding van vóór de wereldoorlog pas ging opmerken toen deze zich eindelijk ook in de economische omstandigheden liet merken. Cru gezegd: toen die zich ook in de portemonnaie liet voelen.

Zou het dan niet een veel ernstiger zaak zijn als christenen pas dan iets van een oordeel Gods gewaar zouden worden als eten, drinken, kleding, comfort en recreatie enz. hun niet meer zo royaal ten deel vallen als een paar jaar geleden?

En er is **nóg** meer te vragen.

Als men in materiële achteruit-

gang, in economische crisis, in armoede en gebrek een oordeel Gods ziet, moet men dan niet in materiële voorspoed, dus in welvaart en rijkdom, zonder meer een **zegen** van God zien? En hebben dan die Amerikanen, die op grond van de enorme welvaart die er in hun land heerst, over Amerika spreken als „Gods most blessed country” — het door God meest gezegende land — niet gelijk?

☆☆☆

Het is nuttig — en nodig! — in verband met de in geding zijnde spreken over het oordeel Gods te luisteren naar wat de Schrift zegt over de aanvang van de geschiedenis der mensheid.

In het donkerste uur van de wereldgeschiedenis heeft Adam, het hoofd van de mensheid de gehoorzaamheid aan God opgezegd en naar Satan geluisterd.

Hij heeft daardoor de gemeenschap met God verbroken en een vrijwillige alliantie met Satan aangegaan.

Daardoor is hij in de macht van de Boze gekomen. Die is sindsdien naar het eigen woord van Jezus de „overste — de baas — van deze (mensen)wereld”.

God heeft in het paradijs aan de mensen, als zijn oordeel over hun zonde, **opgelegd** wat ze eerst in volle vrijheid zelf hadden **gekozen**.

De daad van de mensen werd het hun door God zelf opgelegde **lot**. God zei in feite tot Adam: Gij hebt de gehoorzaamheid aan, de gemeenschap met Satan gekozen boven het verbond met Mij — gij zult nu in de macht van Satan zijn en blijven, ook wanneer gij die in alle tijden en wijzen vervloekt!

Er is zo. een huiveringwekkende rechtvaardigheid in het oordeel van God over de zonde der mensheid.

De mens die zondigde brengt zichzelf door zijn zonde in de ellende. Een ellende die tegelijk altijd zelf ook weer vol zonde is. Van die ellende is hij zelf, en hij alléén, de oorzaak. Hij heeft die ellende zelf „gemaakt”, zoals hij de zonde zelf heeft „gedaan”.

Maar in die ellende-en-zonde handhaaft God zijn recht. Handhaaft Hij zichzelf. En vergeldt Hij aan de mens wat deze heeft misdeven.

Zó voltrekt zich Gods oordeel, zijn gericht over de mensen.

☆☆☆

En wat in de aanvang der geschiedenis plaatsvond ging onveranderd en onverzwakt verder. De mensen bleven de oerzonde

van hun eerste voorouders handhaven en voortzetten. Ondanks alles wat God tot intoming en overwinning daarvan deed.

De Schrift dreunt het ons toe dat wij „van nature” **vijanden**, actieve, agressieve vijanden van God zijn.

Als Paulus de mensheid, **alle** mensen de Goddelijke spiegel voorhoudt waarin ze hun ongemaskte beeld kunnen aanschouwen, dan horen we dit:

„Niemand is rechtvaardig, ook niet één,

er is niemand die verstandig is, niemand, die God ernstig zoekt; allen zijn ze afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die doet wat goed is, zelfs niet één.

Hun keel is een open graf, met hun tong plegen zij bedrag, ad- dervergif is onder hun lippen; hun mond is van vloek en bitterheid vol;

snel zijn hun voeten om bloed te vergieten, verwoesting en ellende zijn op hun wegen, en de weg des vredes kennen zij niet.

De vreze Gods staat hun niet voor ogen.

Omdat de mensen — wij allen — van nature zó zijn, geschiedt als ze in de zonde volharden precies hetzelfde als wat in het paradijs-verhaal wordt verteld.

De mensen brengen door hun zonde zichzelf in de ellende waar-

over ze jammeren, waartegen ze in opstand komen, die ze vervloeken. Die ellende is ten volle hun eigen werk! Ze zijn gestort in de afgrond die ze zelf hebben gegraven. Ze bloeden uit wonden die ze zichzelf hebben toegebracht.

Maar in dat alles voltrekt zich tegelijk en bovenal het **oordeel** Gods over hun ongerechtigheid.

In dat alles is ook de Goddelijke **vergelding** van hun bedreven kwaad.

In dat alles **handhaaft** God zijn **recht**, **Zichzelf**, betoont Hij zich als de **rechtvaardige Rechter**.

☆☆☆

Er is inderdaad Goddelijk gericht in alle ellende, die door de daden, het zijn er mensen in de mensheid wordt veroorzaakt.

Maar we zullen die alleen juist taxeren in het licht der Schrift.

En daarin lezen we o.a. het flitsende woord waarin wat we in dit verband moeten weten en zegen op beeldende, compacte en indringende wijze wordt gezegd: „Zie gij allen die vuur ontsteekt, u met brandpijlen uitrust, gaat in de vlam van uw eigen vuur en onder de brandpijlen die gij aangestoken hebt.

Van mijn hand overkomt u dit, in pijn zult gij neerliggen!” (Jes. 50 : 11).

**„Een gesloten deur... een open venster.”:
de zorg voor de geestelijk gehandicapte naaste.**

ZWAKZINNIGHEID

In de psychiatrie gebruikt men het woord: zwakzinnigheid of oligofrenie = beperktheid van geest, voor die geestestoestanden, waarbij een ernstig defect van de verstandelijke ontwikkeling, dat van de geboorte af bestaat, of in de eerste levensjaren is verworven, een op de voorgrond tredend verschijnsel is.

De naam „zwakzinnig” verandert meer en meer in „geestelijk gehandicapt”, terwijl er reeds scholen zijn voor „kinderen met individuele leermoeiigheden”.

In de loop der geschiedenis is de term meerdere malen veranderd. Dit komt doordat — voornamelijk voor de ouders — deze term een te zwaar beladen klank krijgt.

De gevoelswaarde van een woord verandert snel: In de oren van de ouders heeft het woord „achterlijk” een onaangename klank; „geestelijk geretardeerden” is een term, die het een tijdje „heeft gedaan”, maar weer op de achtergrond is geraakt.

★ Geestelijk gehandicapt

De term, die tegenwoordig veel wordt gebruikt: „geestelijk gehandicapt” is mijns inziens een juiste: een handicap betekent een belemmering tot volledige ont-

plooiing; een tekort aan verstandelijke aanleg heeft een belemmering ten gevolge.

Vandaar dan ook dat ik deze term het meest zal gebruiken in de komende artikelen.

★ Definitie zwakzinnigheid

Dr Herderschêe, schrijver van verschillende boeken over geestelijk gehandicapten, geeft een definitie van zwakzinnigheid: „wij noemen iemand zwakzinnig, wanneer hij op grond van zijn onvoldoende verstandelijke mogelijkheden in staat is, zich in een eenvoudige positie in de maatschappij staande te houden.”

Uitgaande van deze definitie vormt de zwakzinnigenzorg een sociaal probleem: de geestelijk zwakke kan zich immers niet zelfstandig staande houden.

De normale mens in de maatschappij moet hem dus ondersteunen. De imbecillen (van de geestelijk gehandicapten ongeveer 20% in Nederland) en de idioten (ongeveer 5%) vallen onder dit criterium. Zij kunnen niet voor zichzelf zorgen en hebben leiding nodig.

Voor sommigen debielen (ongeveer 75%) zou de definitie van Herderschêe niet opgaan, omdat

zij zich, op een weliswaar eenvoudige manier, kunnen handhaven.

Men kan daar tegen in brengen, dat gunstige omstandigheden daar bij een rol spelen en daarmee de definitie acceptabel maken.

★ Twee hoofdgroepen

In feite kan men twee hoofdgroepen bij de geestelijk gehandicapten onderscheiden: ten eerste de „uiterlijk getekenden”, zoals o.a. de mongooltjes, en ten tweede de groep kinderen waarbij het „anders-zijn” niet zo manifest is. Onders die een geestelijk gehandicapt kind hebben waarvan dit uiterlijk niet te zien is, hebben het extra moeilijk met het aanvaarden van het „anders-zijn” van hun kind.

In de komende artikelen zal het voornamelijk gaan om het imbecille kind, dat over het algemeen wel tot eenvoudige produktie in staat is, (in tegenstelling tot het idiote kind, dat dit niet kan, en verzorgd moet worden), maar geen schriftelijk contact met de medemens kan hebben. Het intellectuele defect en de sociale functie, die gestoord is doordat de imbecil zich gebrekkig in relatie met de medemens kan begeven, is het meest opvallend.

★ Hoeveel geestelijk gehandicapten?

Als men rekent dat er in Nederland ongeveer 250—300.000 geestelijk gehandicapte kinderen zijn, terwijl het gemiddelde gezin in Nederland op dit moment uit vier personen bestaat, dan kan men daaruit de conclusie trekken dat er dus 1 miljoen mensen direkt bij deze kinderen en de problemen die deze kinderen met zich meebrengen, zijn betrokken.

Per jaar worden ongeveer 7.500 geestelijk gehandicapten geboren. Betekent deze extra zorg die ouders krijgen bij de komst van dit kind een extra last?

Sommigen laten zich er erg positief over uit: „het kan een mens rijker maken zorg te mogen geven aan een kind, dat die zorg nodig heeft en zozeer weet te beantwoorden.”

Wanneer men deze rijkdom echter wil verwerven, zal men zich daar vele offers voor moeten getroosten.

Deze levensverrijking hoeft niet alleen voor de ouders te zijn weggelegd, maar kan eveneens ervaren worden door personeelsleden op b.l.o.-scholen, leiders en leiders in inrichtingen, gezinsvervangende tehuizen, enzovoorts.

Het kind kan namelijk veel zegen om zich heen verspreiden, in en buiten het gezin. Hoe vaak spreekt men niet ouders van kinderen, die — voor ons oog — tot weinig in staat zijn, die vol liefde praten over juist dat kind dat de goede harmonie in een gezin bevordert heeft, het saamhorigheidsgevoel aangewakkerd, waardoor het gezin als geheel in de maatschappij iets van het goede mocht uitstralen.

★ Milieu en stoornis

Door de komst van een gehandicapt kind wordt het gezinsleven wel gevoelig geraakt, maar het hoeft niet in zijn wezen te worden aangetast, omdat de ouders zelf de zwakzinnigheid kunnen reduceren en de gebrekkigheid verbeteren.

Een jongen die op een boerderij woont bijvoorbeeld, kan daar uitstekend werk verrichten waardoor de ernst van zijn zwakzinnigheid niet meer van belang is. De heer Rademaker, directeur van de Stichting Samenwerking Sociaal Pedagogische Zorg te Gouda zegt daarover (in Trouw, april 1973) dat ook de geestelijk gehandicapte boerenzoons er recht op hebben in eigen milieu te worden opgevangen. Hij pleit ervoor dat boerenzonen naar een aangepaste boerderij kunnen gaan, waar anderen naar gezinsvervangende tehuizen vertrekken. Een geestelijk gehandicapte zoon van een intellectueel, wonende in de stad op een flat bijvoorbeeld, zal meer opvallen dan de boerenzoon. De stoornis kan dezelfde zijn, maar door het relatieve aspect van die stoornis zal de ernst

van de zwakzinnigheid, tegen de achtergrond van het milieu bezien, meer op de voorgrond treden.

Wanneer er werk voor de geestelijk gehandicapte (niet-boerenzoon) wordt gevonden, waarin hij zijn capaciteiten kan ontplooiën, bestaat er de kans, dat ook zijn ouders gaan inzien dat de ernst van de stoornis niet hoeft over een te komen met de aard en de graad van de stoornis.

Aan het kind kan namelijk worden geleerd om met zijn gebrek op het hem geëigende niveau te leven.

Daardoor kan de extra zorg, aan de zorgkinderen besteed, worden tot levensverrijking!

TINEKE VERBURG
Haarlem

Kerknieuws

Beroepen te Loosdrecht: Ds H. J. van der Kwast te Amstelveen.

Soemba-Borneo (48) — Moeda was in dienst bij een van de zendingsarbeiders (het verhaal speelt al jaren geleden) en hij werkte en met plezier, kreeg zijn natje en droogie op tijd — wat wil je meer?

Maar opeens werd het hem te machtig. Hij wilde naar zijn kampong terug, enkele dagen maar. De familieleden kwamen tuan vragen of Moeda vrij mocht hebben, want zijn moeder was gestorven en ziet u, nu zitten we met de begrafenis.

Moeda kwam eerst na 4 weken terug. 'Waar hij toch gebleven was?' 'Getrouwd, tuan, en als ik U dáárvóór vrij zou hebben gevraagd, misschien had U me dat dan niet gegeven'. Hij erkende zijn tekortkoming, het zou niet weer gebeuren. Moeda ging opgewekt aan zijn werk.

Een poosje daarna kwam hij geld lenen; hij wilde een paard kopen en na veel overleg kreeg hij een voorschot. 't Paard zou hij naar zijn stamdpark brengen.

En weer even later: ruzie met een van de anak-piara's. Moeda wilde vriendschap met haar aanknopen, maar zij wees hem af en hij met een kapmes achter haar aan. Zij had hem 'beschaamd' doen staan. Toen greep de zending in. Hij nam Moeda onder handen. 'Je bent toch getrouwd en wat wou je nu?' Na veel gepraat bleek hij helemaal niet getrouwd te zijn. Die scène was alleen maar in elkaar gezet om zijn wegblijven van 4 weken aanmerkelijk te maken. 'U zou me anders weggejaagd hebben'. Daarom was dat hele verhaal opgetuigd. Ook kwam uit, dat de ruzie in huis gefingeerd was, want Moeda had gedacht daardoor ontslagen te worden en dan was hij tegelijk van zijn schuld af. Dan behoefde hij het geld, geleend voor de aankoop van een paard, niet terug te betalen. 'Maar nu, echt tuan, ik beloof beterschap, laat me blijven!'

Weer later komt er bericht in het zendingshuis, dat Moeda overleden was. Hij had een trap van een paard gekregen. Einde van het verhaal? Nee, want als de zending eens een bezoek aan die kampong brengt, komt hij Moeda tegen, springlevend. Zijn doodsbbericht was toen de afkoop van

de schuld, die er nog stond vanwege dat paard.

Zó leeft de Soembanees. Hij liegt gemakkelijk, probeert zich uit moeilijke situaties te redden. Dat is zó gewoon, dat ook dikwijls ná bekering die zonde gehandhaafd wordt.

Schreef ook Paulus daar niet over aan de gemeente van Efeze? Hij had hen aangesproken als „aanhangers van Christus Jezus” (1:1) maar moest daarna toch heel duidelijk zeggen (4:25) „Ontdoe u van de leugen”.

Zo is er op Soemba (en overal) blijvend nodig de prediking van het evangelie, de boodschap van verlossing.

Persverslag van de vergadering van afgevaardigden van de gereformeerde kerken (vrijg.) in de regio 's-Gravenhage—Leiden op donderdag 13 december 1973, gehouden op uitnodiging van de kerk te Lisse, in gebouw „Salvatori”, aldaar.

Art. 1. De vergadering wordt om ca. 20.30 uur door ds J. J. Verleur, namens de kerk te Lisse geopend. Na schriftlezing en gebed, deelt hij de vergadering mede, waarom deze werd bijeengeroepen. In verband met het a.s. emeritaat van ds Verleur en wat daaruit voortvloeit, achtte de kerkeraad deze vergadering nodig. Het agendum bevat dan ook de zaken, die hiermee verband houden; terwijl tevens om overleg werd gevraagd inzake eventuele andere verbandelijke zaken.

Art. 2. Uitgenodigd zijn de kerken van 's-Gravenhage—Loosduinen, 's-Gravenhage-Z.W., Katwijk, Lisse, Oegstgeest, Rijswijk en Zoetermeer. Vier kerken zijn door afvaardiging aanwezig.

Van de kerk te Oegstgeest is bericht gekomen, dat men vanwege kerkeraadsvergadering ter plaatse niet aanwezig kon zijn; bovendien meent deze kerkeraad, dat hij, als tegenstemmer tegen het besluit van het konvent der kerken, d.d. 24 november j.l., niet kon deelnemen aan vorming van regionale vergaderingen.

De kerken van 's-Gravenhage-Z.W. en van Katwijk waren zonder kennis afwezig.

Art. 3. De vergadering besloot, dat de leiding van de vergadering werd waargenomen door ds Verleur.

Art. 4. Aan de vergadering wordt voorgelegd de akte van emeritering, d.d. 9 november 1973 door de kerkeraad opgesteld, met het besluit per 1 januari 1974 aan ds J. J. Verleur eervol emeritaat te verlenen. De verzorging van zijn em.predikant zal door de kerkeraad van Lisse plaats vinden, waarbij als uitgangspunt zal dienen de uitkering, die in de regelingen van de stichting eme-

ritaatsvoorziening („S.E.V.”) is overeengekomen.

Nadat de vergadering heeft kennis genomen van dit besluit van de kerkeraad en van de stipulatiën, in de akte van emeritering vastgelegd, besluit de vergadering

a. te verklaren, dat zij als vergadering van afgevaardigden van de gereformeerde kerken (vrijg.) in de regio 's-Gravenhage—Leiden heeft bevonden, dat deze emeritering op kerkelijke wijze, zonder voor kerkeraad of predikant bezwarende voorwaarden; geschiedt;

b. van deze emeritering via de pers in het persverslag van deze vergadering mededeling te doen ter kennisneming van de zusterkerken en afschrift van dit persverslag eveneens toe te zenden aan de kerken in de regio;

c. ds J. J. Verleur aan Gods genade op te dragen onder dank aan de Heer voor de diensten, die hij bijna tweeënveertig jaren in de kerken mocht verrichten.

Art. 5. Afschrift van dit besluit in triplo wordt door alle aanwezige afgevaardigden ondertekend. Na afsluiting van deze handeling spreekt ds Verleur enkele woorden van afscheid aan de kerken in de regio.

Art. 6. De kerkeraad van Lisse vraagt, op welke wijze in een konsulentenschap kan worden voorzien na het vertrek van ds Verleur.

Daar niemand van de predikanten aanwezig is, kan hierover géén afspraak worden gemaakt. Aan de kerkeraad van Lisse wordt geadviseerd, zich hiervoor te wenden tot genabuurde kerken.

Art. 7. Een oriënterende bespreking met betrekking tot de verdere ontwikkelingen in de regio van kerkverbandelijke zaken als gevolg van het besluit van het konvent van kerken in dezen, wordt uitgesteld, daar bijna de helft van de kerken niet vertegenwoordigd is.

Art. 8. Kort persverslag van deze vergadering zal door de kerkeraad van Lisse worden verzorgd. Hierna wordt de vergadering door ds Verleur gesloten, nadat een der afgevaardigden in dankgebed is voorgegaan.

In opdracht van voornoemde vergadering:

J. Horsman,
scriba van de kerkeraad
van de geref. kerk
te Lisse.

Nieuws uit breder kring

Russisch protest tegen kerksluiting

MOSKOU — Orthodox gelovigen in een plaats in de Oekraïne hebben bij het Kremlin en bij de leiding van hun kerk geïntereesseerd tegen de sluiting van hun kerkgebouw. In een open brief, getekend door dertig gelovigen in Zhitomir, 150 kilometer ten westen van Kiev, wordt gezegd, dat hun kerk, een houten gebouw naast een school, deze maand zal worden gesloopt. De kerk werd in november gesloten. Hun werd verteld, dat de grond nodig was voor de bouw van een wooncomplex of voor uitbreiding van de school. Toen de gelovigen zeiden, dat daarvoor in de omgeving genoeg grond is, hadden de plaatselijke autoriteiten geantwoord, dat naast een school geen kerk mag staan, hoewel beide gebouwen al 32 jaar naast elkaar staan.

De brief is gericht aan partijleider Brezjnef, premier Kosygin en aan het hoofd van de Russische orthodoxe kerk, patriarch Pimen.

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

VET PRIJZEN

Weet u wat „vet prijzen” is? Waarschijnlijk niet — en geneert u zich vooral niet. Vet prijzen is een gezelschapsspel op het Veluwe platteland, waarbij beurtelings het geslachte varken geprezen wordt en beurtelings de kruik rond gaat. Na ieder glas is het varken nog vetter geworden, is er meer bout afgekomen, is de hoofdkas lekkerder gemaakt dan verleden jaar. Men valt van de ene verbazing in de andere. Tjongejongejonge, zo’n best varken. In de hele omtrek niet zo gezien. En schenk nog es in. En kijk nou zulke hammen.

Zo, nu weet u wat vet prijzen is. Gisteren hebben we dat spelletje van onze Gart geleerd, de tuinman. Nu kennen wij dat ook.

Hij is anders knap ziek geweest, die Gart, en zowel hij als wij waren van gedachte, dat het zijn laatste ziekte kon zijn. Dat zou Gart wel goed geweest zijn: hij heeft een lang leven achter de rug en om hem hoeft het geen honderd jaar te worden. Hij heeft de kinderen van zijn kindskinderen gezien en vrede over Israël. Maar ziedaar, Gart is niet in de kuil gezonken, zoals de psalmist zegt. Hij mocht er weer boven uit krabbelen. Door Gods genade, zegt Gart. Hij was wel deze week tegen de internist opgelopen en die wilde hem nog wel eens een poosje terug hebben in het ziekenhuis. Maar Gart vond het welletjes; zoals ’t nu ging kon het wel en we gingen het voorjaar tegemoet, vond hij. De dokter zag dat voorjaar nog niet direct zitten maar was wel onder de indruk van Gart’s vastbeslotenheid. En zo scharrelt Gart weer wat aan, doet wat beverig, werkt halve dagjes (alleen voor z’n plezier, want stilzitten kan hij niet) en fietst niet meer naar de kerk van Elspeet maar gaat naar de kerk in ons eigenste dorps huis. Want dokters weten ook niet alles.

Vorige week is hij naar een vergadering van de dorpsgemeenschap geweest. Die slaat hij nooit over. Vooral wanneer de uitslag van de algemene tuinenwedstrijden wordt bekend gemaakt. En verduld ja, de tuin van H.M., die wekelijks door Gart wordt onderhouden, won weer een prijs. H.M. was ziek en haar man was thuisgebleven — maar

Gart nam de prijs rechtmatig in ontvangst. Het was „zijn” tuin en de hele bevolking van ons dorp applaudisseerde. Om half elf belde hij op: ben je nog niet naar bed? Stap dan gauw in de wagen en kom de eerste pries halen. Nee, morgen kan niet, nu direct! Ik heb je fruitmand in de gladdigheid hier naar huis gedragen en nu haal jij hem op voor mevrouw, vanavond nog! — En zo is het gebeurd. Want wat Gart in zijn kop heeft, dat zit bij hem niet ergens anders.

—o—

Maar gisteren kwam hij voor het vet prijzen. Was het geluk toch even met ons geweest en was een best wild varken precies in mijn kogelbaan terecht gekomen! Daarvoor ben je een jaar lang je eigen jacht-schut om één maal per jaar de oogst binnen te halen.

Vrijdagavond kwam ik er mee thuis — vraag niet hoe. Gebeld naar onze onmisbare Gart, die deksels goed weet hoe je met zo’n zwartkiel moet omgaan. Maar Opa was al naar bed, zeiden de kinderen; of ze hem zouden waarschuwen? Voor geen geld, zeiden we, laat Opa slapen en vertel hem morgenvroeg dat er een varken is geschoten.

Een grofwildjager laat zich trouwens niet kennen. Die ontweidt zijn stuk zelf wel. Nadat hij het alleen uit de auto heeft gehaald, op een ladder gebonden en overeind gezet heeft. Hoe meer hij daarbij zijn verstand gebruikt — des te minder voelt hij zijn rug na dato. Net als die kerels van Lips met hun kluisdeuren.

Zo. En daar kwam Gart op zaterdagmorgen aanfietsen. Zwijgend ging zijn pet af, zijgend trok een grijs van oor tot oor, zijgend kwam een hand naar voren. Dat is zijn manier van weidmansheil wensen. Maar zijn dag was goed: de dag van de oogst. Hij had zijn mes al geslepen en pakte meteen aan. In vijf minuten hing de keiler met gespreide achterpoten in de katrol en met de auto werd hij omhoog getrokken. Tot werkhoopte. Tjongejongejonge, wat een best varken. Heel allemachtig, zo’n gloepens deftig varken. Zo zie je ze ook niet vaak, hier op de Veluwe. Hoe heb je dat thuis gekregen, meneer? — Ja Gart, als jij niet helpt dan moet ik het zelf wel klaren.

Maar nu is Gart er en hij helpt onstuimig klaren. Steeds moet je hem remmen. Want we zijn zuinig op onze man. Hij pakt rechts aan en ik links. Samen pellen wij het varken uit zijn zware bontjas. En dat is moeilijk werk, waar scherpe messen aan te pas komen. Langzaam, langzaam glijdt de vacht over de kop en komt zijn blanke onderhuid te voorschijn. En steeds weer prijzen we het beste zwijn. Om de beurt. Geen spek, zeg ik, alleen vlees. — En botten, zegt Gart slim. — Hoeveel zoudie wegen? Ik heb hem voorzichtig op 175-180 pond geschat. Gart denkt al van meer, maar wil het nog niet zeggen. We zullen straks alle onderdelen wegen, stellen we vast.

C. P. PLOOY - EDE

De brief van Jakobus

Bid om wijsheid

(1 : 5-8)

Het begin van deze verzen lijkt in strijd met het slot van de vorige. Vers 4 eindigde met: zodat ge in niets tekort schiet.

Vers 5 begint met: als ge echter in wijsheid tekort schiet...

Dus toch een tekort?

Ja zeker, maar niet je daar lijdelijk bij neer te leggen, alsof het Gods schuld was, alsof je dat tekort op Zijn rekening kon schrijven.

Bid dan! en het zal je gegeven worden!

Maar je ontvangt niets, als je niet bidt of als je met een innerlijk verdeeld hart bidt.

Er worden hier prachtige dingen gezegd over het bidden. Fundamentele dingen. *Eerst over God*, die aan allen geeft, wie je ook

bent, en zonder verwijt, wie je ook geweest bent, hoe je verleden ook was. Zijn hart is zo wijd, zijn goedheid zo mild. Hij ziet alleen maar een mens in nood. Hij verwijt ons ons tekort niet, maar vervult het!

Dát wordt hier eerst over God gezegd. Zo’n God hebben we!

En dan wordt er iets over de *bidder* gezegd. Die staat er minder mooi op.

„Ongestadig in al zijn wegen”. „Een golf der zee gelijk”. „Twijfelbaar”. „Innerlijk verdeeld”.

God geeft zo „eenvoudigweg” (vers 5), — baden wij altijd maar zo „eenvoudigweg”. Wij zitten vaak zo met onszelf in de knoop. Maken alles zo gecompliceerd. Hebben „gebedsproblemen”, maken ze of laten ze ons aanpraten. Jakobus prijst hier bepaald de twijfel niet aan.

Het lijkt tegenwoordig wel, dat je niet meetelt als christen als je mag getuigen van de zekerheid van het geloof. Je bent dan maar een vreemde eend in de bijt. Twijfel schijnt zo’n beetje bij het geloof te horen.

Jakobus was te eenvoudig voor zulke ingewikkelde redeneringen. Voor hem stond het eenvoudig zo: je kunt niet bidden met twijfel in je hart.

Wie twijfelt lijkt op een golf. Een golf is geen schip. Een schip kan op kompas varen, koers houden, is bestuurbaar, — een golf niet. Er is een man geweest die het schip verliet en op de golven stapte. Dat ging goed zolang hij het beeld van Jezus in ’t oog hield. Maar hij zonk weg, toen hij naar de golven keek, want op dat moment zag hij zijn eigen beeld. Golven, — totale ongewisheid, — beeld van de twijfel. En dan zinkt hij weg in de golven waar hij bij past en thuis hoort, „innerlijk verdeeld”, „ongestadig op al zijn wegen”.

Gelukkig steekt Jezus hem de hand toe en helpt Petrus weer op de been en op weg, want „Ik ben de Weg”. Ook door de stormen en de beproevingen heen.

Maar nu dat *tekort*.

Waar bestaat het in? *Wijsheid*.

Daar komt een mens nu niet zo gauw op. We hebben geld tekort, we hebben gezindheid tekort, we

hebben promotiekansen tekort enzovoort. Maar wie denkt aan dít tekort, en wie bidt om wijsheid? Salomo.

En Salomo was ook rijk en machtig, maar het was om zijn *wijsheid*, dat hij zo beroemd geworden is.

Altijd bedoelt de Bijbel dan: de praktische levenswijsheid, waar b.v. het Spreukenboek vol van staat. Mensen zonder diploma’s, zonder graden en titels, — kunnen gelukkig toch heel verstandige mensen zijn. Wijze vaders en moeders. Verstandige ouderlingen. Die op het juiste moment het goede woord spreken, ruzies kunnen bezweren, twisten kunnen beslechten. Wijsheid, die ze putten uit de Bijbel. Verderop in zijn brief geeft Jakobus dit getuigenis van de wijsheid die van boven is: ze is rein, vreedzaam, vriendelijk, gezeggelijk, vol ontferming, onpartijdig, ongeveinsd en vol goede vruchten. (3 : 17)

Om eens een poosje over na te denken!

Schiet u tekort in deze wijsheid? Geen nood: bid en u zal gegeven worden.

Arm en rijk in de gemeente

(1 : 9-12)

Nog altijd heeft Jakobus het over het geloof en over de vreugdevol-

Tegen de middag is het zwijn uitgekleeft. En na de boterham werpen we ons met nieuwe moed erop. Nu gaat het om het demonteren, het uitponden en uitbenen zagezegt. Gart heeft nu zijn vriend Sjef meegebracht: een oud-politieman uit Mokum. Die heeft nog nooit een „echt varken” gezien. Tjongejongejonge, wat een beest. En wat een slagstanden. En zo'n onmenselijke kop. En zo'n ruige huid. En dat je een varken moet villen, had hij nog nooit gehoord. Wat doe je met die huid? — Een mooi haardkleed van maken, zegt Gart. Hij weet het.

De voorhammen zijn intussen correct volgens de vliezen gedemontereerd. De kop gaat er netjes af, volgens de natuurlijke lijnen. Dan komt de zaag, om de ribstukken weg te nemen. De rug gaat in vier stukken. De achterhammen komen het laatst. Alle stukken worden zorgvuldig gewogen op de „familieschaal”. In ponden. Dat is op de Veluwe beter dan in kilo's.

Dan wordt onder doodse stilte in de keuken de telling opgemaakt van de stukken. Geen onderdeel vergeten? Nee, alles staat er op. Nog een keer tellen. Een paar pond naar boven afronden voor het verlopen bloed. En dan staat het cijfer op 200 pond.

Asjeblijft, zegt Gart, heb ik het niet gezegd? — Nee Gart, je hebt niets gezegd. — Jamaar, wel gedacht, zegt Gart; ik dacht: op z'n kop af 200 pond en 't is nog waar ook. — Dat is geweldig. En daar moet op gedronken worden. Sherry of jonge? De mannen willen wel jonge: recht op en neer. Dat smaakt, na al dat ruwe werk in zo'n ijsregentje. Alle pret om 't leuke werk komt in de warme keuken los. Tjongejongejonge, zo'n best varken. Nog nooit zo iets gezien, zegt Sjef nog eens. En dat die jou nou net voor je buks moest komen. Maar H.M. begint de bouten schoon te peuten uit de vliezen. En meneer moet de telling toch nog eens nagaan. Alsjeblieft — nu weegt het varken al 220 pond. Waar zo'n glaasje niet goed voor is!

De vreugde is algemeen. Dat is nou vet priesen, roept Gart. Er wordt een tweede glaasje geschonken. Niet al te vol: want op één been kunnen ze niet thuis komen, Gart en Sjef, maar een beetje mank gaat nog wel. En op de gezondheid van alle duizend Veluwse varkens gaat het glas met kleine teugjes achter het vorige aan. Sjef zal ook de specificatie van het gewicht nog eens nagaan. Hij komt al op 235 pond, zegt hij, maar niemand gelooft hem. Je krijgt toch geen derde glas, zegt H.M., al maak je er 250 pond van.

—o—

Wat ze wel krijgen? Een deel van de buit: wat van de rug, wat van de bouten, wat van de kop, van dit en van dat en van alles wat. Dat is nu „van het hele varken”. Een hutspotje, noemt Gart dat. En ten hoogste bedankt.

H.M. wil hem zijn werkuren uitbetalen. Maar dat slaat Gart met grimmigheid af. Werken is werken, zegt hij, maar met meneer een varken slachten is een plezier. Laat me er dan nog wat bij inpakken, zegt H.M. gedwee en dat mag.

Gart vertelt nog wat uit het verre verleden. Dat doet hij graag na gedane arbeid en na een borrel. Uit de arme tijd van de sociale tegenstellingen. Die heeft diepe indruk op Gart gemaakt; hij is er wat de Evangelist noemt „arm van geest” door geworden. En dat ze op de Veluwe een versje opzeiden, toen prinses Juliana geboren zou worden:

Zeven en twintig wiegen voor een klein koningskind,
terwijl men 't kind der armen op 'n bed van stro maar vindt.
Zeven en twintig wiegen, die staan nu reeds klaar
want onze koniginne verwacht de ooievaar.

Het had hem echt nooit gestoken, dat er 27 wiegen aan de koningin waren aangeboden. Daar was ze koningin voor geweest. Maar dat bedje van stro, dat had hij goed gekend. Daar waren ze Veluwse bosarbeiders voor geweest. Zijn eerste kindje — Gart had er een kistje voor getimmerd, dat op de beddeplank kon staan. Het was zo'n klein popje geworden, zo klein — dat de dokter zei: direct naar het ziekenhuis, in de „coiffure”. Maar Gart dacht aan geen couveuse. Die legde kruikjes in het kistje met stro en een glasplaat er boven op en het was wát een knappe meid geworden. Want dacht je dat zo'n dokter nou alles wist? Dan zou hij zelf ook nooit ziek zijn.

O ja, en Gart was naar de receptie van de burens geweest: die waren veertig jaren getrouwd. De dominé en een oude ouderling waren ervoor uit Elspeet gekomen. Terwijl de dominé een toespraakje hield was de vrouw naar de keuken gelopen. Al die mannenpraat ook. En toen de wazige ouderling de bruijom had gefielseteerd keek hij naar de lege plaats en vroeg: leeft uw vrouw ook nog? — Mensen, ze hadden het huis afgebroken van de pret. Niet om die ouderling te bespotten hoor, want die is een eerbiedwaardig man. Al zegt ie het soms wat gek. Want denk eens in: als die een vergadering van de schoolvereniging opent zegt hij: dames en heren en verdere aanwezigen. Waarbij Gart zich afvraagt, wie met die verdere aanwezigen bedoeld kunnen zijn.

Zo. En nu is het tijd om te gaan. Wat zal zijn dochter blij zijn met dat malse vlees. Het is ook zo'n mooi varken. Tjongejongejonge, zo'n best varken. Zo heeft hij er nog niet veel gezien.

En het gewicht? Nou — dat loopt hard naar de driehonderd pond, als je de laatste berichten uit ons durp geloven moet.

HULP BIJ BIJBELSTUDIE

le ervaring om staan te blijven. We moeten dat verband goed vasthouden, als het nu gaat over armen en rijken in de gemeente. Jakobus springt dan niet op een ander onderwerp over. Hij laat alleen zien, op welk gebied de beproevingen lagen voor zijn eerste lezers. Ze leefden in de verstrooiing. Verdreven van het voorvaderlijk erf, waar de isreëliet zo bijzonder aan gehecht is. In bittere armoe terecht gekomen. Anderen hadden een kapitaaltje, dat ze hadden mee kunnen nemen. En begonnen weer zaken op te zetten, landerijen te kopen, en zich te verrijken.

Het heeft er veel van dat de rijken zich weinig bekommerden om hun arme broeders, en dat was een bittere ervaring in die verstrooiing.

De vreugde, waar Jakobus van

sprak (vers 2) dreigt helemaal te ontbreken, zowel bij de arme broeders der gemeente, als bij de rijke. Want ze hebben geen stand gehouden, de één niet in de verzoeking van de rijkdom, de ander niet in de beproeving van de armoe. Ze dreigen er allebei onder te komen, de één onder zijn minderwaardigheidsgevoelens, omdat hij zo weinig heeft, — de ander onder de gedurige vrees iets te moeten afstaan, omdat hij zoveel heeft — (de rijke jongeling).

En ze schieten *allebei* tekort in de wijsheid.

Roemen in vreugde — is er bij beiden niet bij.

En nu gaat Jakobus iets moois zeggen: overeind blijven staan, en niet onderliggen, weten wat je waard bent, dat kun je alleen als kind van God en als broeder in de gemeenschap van Christus.

De arme kan het niet, maar de rijke evenmin. Alleen de *broeder*. Met die schoonste aller titels heeft Jakobus zijn lezers al aangesproken in vers 2 en nu noemt hij hen in vers 9 weer broeders. Als alle waarden devalueren houdt deze broedernaam en broederpositie zijn waarde, eeuwig.

Broeder, — dat is uw waardigheid in Christus.

Weg met alle minderwaardigheidsgevoelens en meerderwaardigheidshoudingen in de gemeente!

Het gaat er niet om dat je beter

bent of rijker of knapper dan een ander, — maar om wat we *in Christus* zijn en hebben.

Dat reinigt je denken, zuivert je begeerten en saneert de verhoudingen.

Laat daarom de geringe broeder roemen in zijn hoogheid!

En de rijke? Is het Evangelie alleen voor de armen? Neen, ook de rijke mag in de gemeente van geluk spreken, hij mag roemen in zijn geringheid, want hij is als een bloem, die verwelkt onder de zonnehitte, zo zal ook de rijke verwelken met al zijn ondernemingen. Het is goed dat hij wat onderneemt. Hij kan het doen, heeft er het kapitaal voor, helpt anderen weer aan werk en houdt ze in het leven, — maar het houdt geen stand. Straks is hij even gering als de geringe broeder nú al is. De vraag is niet of zijn rijkdom stand houdt, maar of hij zélf, als christen, en als broeder in de gemeente van Christus stand houdt. Jakobus gaat niet de inkomens en bezittingen nivelleren, maar hij saneert de onderlinge verhouding tussen armen en rijken in de gemeente, door ze beiden, de één met zijn armoe en de ander met zijn rijkdom, op één en hetzelfde niveau te plaatsen van de *broederschap*. Dáár kunnen de maatschappelijke verschillen nooit uitgroeien en zich verscherpen tot tegenstellingen.

Als ze zo *beiden* weer leren roemen, dan komt de vreugde ook terug, door het standhouden in de verzoeking van de rijkdom en de beproeving van de armoe.

En *beiden* geldt dan in de gemeente de ene zaligspreking van vers 12: zalig de man die in verzoeking stand houdt, want als hij de proef doorstaan heeft zal hij de kroon des levens ontvangen (d.i. het eeuwige leven als kroon), die Hij beloofd heeft aan wie Hem liefhebben.

Denken we ons gelukkig met de kroon die we onszelf opzetten?

Zijn we ongelukkig van jaloersheid om de kroon van een ánder? Echt gelukkig zijn we pas als we God liefhebben.

Arm of rijk, — maar dan heeft Hij voor ons een kroon klaar liggen.

Aan armoe of rijkdom komt een einde, — aan het eeuwig leven nimmer!

De arme mag hoog reiken naar die kroon. De rijke bukke diep ervoor.

Maar God heeft het beloofd. En Hij is een Waarmaker van zijn Woord.

Al vallen alle bloemen en al verdort het gras, het kroon-belovend woord des HEREN blijft in eeuwigheid!

Ook via dit blad willen we onze hartelijke dank betuigen aan allen, die ons hun medeleven betoonden na het overlijden door een verkeersongeval op 26 november jl. van ons jongste kind en broertje

HERMAN REINOUT SCHAT

Naast de rijke troost, die onze hemelse Vader ons schenkt in de belofte van het eeuwige leven hebben we dieper dan ooit ervaren welk een groot geschenk van God de gemeenschap der heiligen is.

Fam. B. R. Schat,
van Renesseweg 15,
Eindhoven

Jonge man, 22 jaar,
Geref. vrijg. buiten ver-
band, zoekt langs deze
voor hem onsympathieke
weg

CORRESPONDENTIE / KENNISMAKING

met idem meisje, leeftijd
20-22 jaar.
Brieven met foto retour.

Brieven onder nr. 12174 bureau
„Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

Alleenstaande man,
59 jaar,
met vrije woning + c.v.
te Leerdam,

zoekt voor zijn verzorging een
H U I S H O U D S T E R

Brieven onder no. 11174 bur.
„Opbouw”, Slotlaan 220, Zeist.

WIE KAN MIJ HELPEN aan een of meer werken van ERNST WIECHERT ?

Aanbieding aan J. J. Visscher,
J. Monnetstr. 272, Heemskerk

In de volle zekerheid van het geloof, heeft de Heere op Zijn tijd tot Zich genomen mijn lieve vrouw, onze zorgzame moeder en oma

Roelfien Smit-Prins

op de leeftijd van 75 jaar.

Zalig zijn de doden die in
de Heere sterven.
Openbaring 14 : 13 b

Zwolle,
H. Smit
Hardenberg,
R. Smit
G. Smit-Schröer
Zwolle.
M. de Jong-Smit
H. M. de Jong
Wezep,
E. Smit
J. K. Smit-Klement
Nijverdal,
L. Bosch-Smit
A. Bosch
en kleinkinderen

Zwolle, 7 januari 1974
Searlattstraat 5

Geen bloemen.

De begrafenis zal D.V. plaats
hebben vrijdag 11 januari a.s.
op de begraafplaats Bergkloos-
ter, plm. 12 uur. Vooraf zal een
rouwdienst worden gehouden
in de Zuiderkerk, van Karne-
beekstraat, welke aanvangt te
10.45 uur.

Plaats uw familieberichten in dit blad

Geborgen in Christus en verwachtende de opstanding ten eeuwige leven ging na een gelukkig leven van 93 jaren van ons heen onze lieve moeder, groot- en overgrootmoeder

AALTJE SWART

sedert 8 november 1955 weduwe van Klaas Holwerda, dienaar des Woords.

„Wij allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods,
en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de
verlossing in Christus Jezus.” Rom. 3 : 23, 24

Zuidhorn: Y. HOLWERDA
Enschede: J. F. STULP
W. STULP-HOLWERDA
Kampen: M. J. HOLWERDA-GORIS
Buitenpost: Y. HOLWERDA-KAMMINGA
Uithuizermeeden: J. HOLWERDA
Zuidhorn: D. HOLWERDA
CH. H. HOLWERDA-GALENKAMP
kinderen en kleinkinderen

Zuidhorn, 3 januari 1974
Westergast 25

God is ons een toevlucht en sterkte,
Hij is krachtiglijk bevonden een hulp in benauwdheden.
Ps. 46 : 2

De HEERE deed in Zijn barmhartigheid ruistig inslapen, onze lieve moeder en grootmoeder

FRANCINA PIETERNELLA FREGERES weduwe van Antheunis Janse

in de leeftijd van bijna 79 jaar.

Velp (G.), J. C. JANSE
Rijswijk (Z.-H.), N. JANSE-DE KNEGT
C. J. JANSE
G. J. JANSE-TALSMA
Bennekom, C. DE STIGTER-JANSE
H. C. M. DE STIGTER
Haarlemmermeer, J. D. JANSE
H. A. JANSE-HEERINGA
Kouh-Irian Jaya, F. CH. VERSLUIS-JANSE
(Indonesia) C. A. VERSLUIS
C. C. BERG
Utrecht, M. A. BERG-JANSE
Groningen, A. JANSE
H. M. JANSE-KERKHOF
De kleinkinderen

De begrafenis heeft plaats gehad op woensdag 9 januari 1974 op de
Protestantsche Begraafplaats „Zuilen” te Breda.

Breda, 4 januari 1974
Huize „de Breedonk”
Corresp.adres: Ravellaan 82, Utrecht

Ons vakantie reisplan 1974 Oostenrijk

Deze Unieke Jongerenreis naar het Bregenzerwäld gaan wij deze zomer weer doen en wel voor de 15de keer.

Door de vele aanvragen gaan wij dit jaar een keer meer doen.
Vorige jaren moesten wij vele teleurstellen, omdat wij volge-
boekt waren.

De kampeerboerderij van Mevr. Platz in het bergdorp Schwarzenberg geeft ons volop gelegenheid van de kampreis te genieten.
De prijs alles inbegrepen verzekering etc. etc.

De data is als volgt:

1 juli t.m. 10 juli — 10 dagen f 350,—
12 juli t.m. 23 juli — 12 dagen f 420,—
29 juli t.m. 7 aug. — 10 dagen f 350,—
9 aug. t.m. 20 aug. — 12 dagen f 420,—

Aanmelden bij de kampleider: Jan Wijnsma, Langrouwsterweg
J 296a, Ooster-Nijkerk. Friesland. Tel. 05192-293 b.g.g. 294.

WELKE ONDERNEMENDE JONGEMAN,

liefst bekend met het
boerenbedrijf,

KAN MIJ VERVANGEN

plm. half febr. als ik in
mil. dienst ga.

Ik werk op een boerde-
rij in de Zwitserse ber-
gen bij een Zwits-Ned.
echtpaar.

Kerkdiensten: frans of
engels (l'Abri dr Schaef-
fer) in directe omgeving.

Reacties zo spoedig mogelijk
aan Piet Kleingeld,

p.a. M. Bonzon-Bosman,
En Curnaux
1885 Chesieres
Suisse.

Drukkerij »Steenbergen«

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukwerk

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Redactieleden	Adres van de Redactie	Advertenties en druk	Abonnementsprijs:	Geref. Persvereniging „Opbouw”
Ds H. Amelink	Ds H. Amelink,	Drukkerij	f 22,50 per jaar	Abonnementenadministratie Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8 Tel. 010 - 153535 Giro 40.49.45
Ds G. Janssen	Lekdijk 82 b,	„Steenbergen”,	f 11,75 per halfjaar	
Drs H. de Jong	Langerak (Z.-H.)	Slotlaan 220, Zeist.	f 6,15 per kwartaal	
D. W. L. Milo	Tel. 0 1843 - 232	Tel. 0 3404 - 12452	Buitenland: Europa	
Prof. C. Veenhof			en zeepost f 30,—;	
Drs H. E. S. Woldring	Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.		Luchtpost f 50,—	